Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI Ч. 173. TWO SECTIONS (SECTION 1) JERSEY CITY and NEW YORK, СУБОТА, 15-го СЕРПНЯ (AUGUST) 1953. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 173. VOL. LXI.

ПРЕЗИДЕНТ СТВОРИВ КОМІТЕТ ДЛЯ СПРАВЕДЛИВОСТИ В ПРАЦІ

Денвер. — Президент Айзенгавер видав вчора урядове розпорядження, на підставі якого має бути створений окремий т. зв. Комітет Урядових Контрактів, що дбатиме про справедливість затруднення в тих фірмах і підприємствах, які одержують урядові замовлення. Комітет має дбати насамперед, щоб у затрудненні в тих підприємствах, які мають урядові контракти, не було несправедливого відношення до поодиноких осіб з приводу їхньої раси, вірування, кольору шкіри чи національного походження. Подібний комітет, т. зв. Комітет для Виконання Урядових Контрактів, був створений вже раніше розпорядженням б. президента Трумана і складався з шістьох громадян, призначених президентом, та п'ятьох урядових представників. Розпорядження президента Айзенгавера касує той комітет і створює новий, що складатиметься з шістьох представників більших урядових департаментів та вісьмох видатніших приватних громадян. Загальним завданням цього комітету буде нагляд над респектуванням громадянських прав фірмами, які дістають урядові замовлення. Комітет пильнуватиме, щоб ті фірми в затрудненні та винагороді робітників не робили різниць між цими робітниками з приводу їхньої раси, шкіри, віровизнання та національного походження. Попередній комітет, створений президентом Труманом, був радше „студійною групою", себто мав за завдання студіювати відношення фірм, які мають урядові замовлення, до робітників. Новий комітет матиме конкретні завдання та виконавчу владу в цьому відношенні. Джеймс С. Гагерті, пресовий секретар президента, повідомляючи про нове розпорядження, вияснив, що членами нового комітету будуть теж негри. Урядових представників іменуватимуть до того комітету Комісія Атомової Енергії, департаменти торгівлі, оборони, юстиції та праці і т. зв. Адміністрація Загальної Служби. Президент рівночасно заповідає „необхідність перевірки протидискримінаційних постанов та скріплення їх для виелімінування дискримінації в усіх галузях затруднення".

Важко буде збалянсувати бюджет на 1955 рік

Вашингтон. — Президент Айзенгавер наказав усім урядовим аґенціям укладати свої видатки так, щоб можна було здійснити обіцянку, зроблену перед виборами, про зменшення податків. Але фінансові знавці твердять, що податки в бюджеті на 1955 рік важко буде зменшити, бо тоді кінчаються деякі податки, і без тих податків недобір в 1955 році міг би бути ще вищий, ніж у 1954 році, коли він має бути від чотирьох до п'ятьох більйонів долярів. Вже 1 січня 1954 року кінчаються податки від надмірних прибутків корпорацій, за продовження яких ішла така довга боротьба на теперішній сесії Конґресу, а першого квітня 1954 автоматично кінчаються інші податки. Всі ті податки давали державній скарбниці коло 8,000,000,000 долярів. Якщо нова сесія Конґресу, що почнеться 6 січня 1954 року, не продовжить податків від купна, то державна скарбниця матиме вісім мільярдів недобору. Треба б думати про нові роди податків, але на переслуханнях в Комісії Способів і Метод, головою якої є конґресмен Деніл Рід, виявилося, що всі роди промислу і торгівлі домагаються обниження податків, і майже виключена можливість ухвалення нових податків. Щоб збалянсувати бюджет на 1955 рік, треба б поважно обнизити державні видатки, головно на оборону та допомогу союзникам, але теперішня політична ситуація не дозволяє на зниження поважніших сум в цій ділянці.

Генерал Бредлі прощається з військами ЗДА

Вашинґтон. — Генерал армії Омар Н. Бредлі прийняв 13 серпня військову параду і в такий спосіб попрощався з своїми вояками, які називали його „генералом вояків". Ген. Бредлі служив при війську 42 роки. Під час другої світової війни він був командувачем союзних військ в Европі, а дотепер — першим начальником об'єднаних штабів. Разом з ген. Бредлі прощався з військом також генерал Лото Коллінс, дотеперішній шеф штабу армії, який одночасно з Бредлі залишає свій пост. Ген. Бредлі працюватиме далі як голова дирекції знаної фірми годинників Бюлова, а ген. Коллінс — як представник ЗДА в НАТО. На цій параді присутні були, крім товаришів зброї, представники уряду та дипломати. В найближчий понеділок, 17 серпня, приступає до праці новий об'єднаний штаб армії. Ген. Риджвей склав 15 серпня присягу як шеф штабу армії, а адмірал Радфорд як голова об'єднаного штабу. Ген. Натан Ф. Твіннінґ вже давніше передав пост шефа штабу летунства. 17 серпня адмірал Роберт Б. Карні перебере пост шефа фльоти від адмірала Вільяма М. Фехтелера.

В АМЕРИЦІ

● **Дев'ятеро дітей загинуло** в холодільниках лише за один день, 13. серпня. Один з двох трагічних випадків відбувся в Річмонд, Вірджінія, де четверо дітей, бавлячись, зайшли у незамешкалий дім, сховались у холодільник і загинули. Подібний випадок трапився в Кровфордсіллі у Аркенсо, де в одній фармі аж п'ятеро дітей, яких старші лишили без догляду, сховались в холодільнику, де й замерзли.

● **Комісію для боротьби** з расовою дискримінацією буде створено згідно з розпорядженням президента, виданим 13 серпня у Денвері. Подібна комісія вже була в 1951 році, за часів урядування президента Трумана.

● **У Дітройті**, в фабриці Дженерал Моторс, минулого четверга стався вибух, що викликав велику пожежу. Нещастя трапилося під час праці і робітники, яким був відрізаний шлях рятунку, вискакували з вікон. Багато осіб постраждало.

● **Син ген.-майора** Роберта Грова, Волтер Томас, 21-літній учень Військової Академії у В. Пойнті згорів у лазничці власного дому. Родина запримітивши вогонь, не змогла вже вирятувати нещасного.

● **Новий антибіотик** на різні недуги, зокрема проти дезинтерії, отримав назву „маґнамицін". Він може бути особливо діяльний для людських організмів, яким шкодять інші охоронні середники.

● **Просякання з Мехіко** нелеґальних заробітчан, що називаються звичайно „мокрохребетниками", викликає турботу в урядовців Каліфорнії. Мехіканські робітники витискають місцевих з різних ділянок праці, зокрема в хліборобстві.

● **В Вестборо, Мас.** померла 105-річна жінка, пані Лідія Стівенс, яка любила літати. Вживати літака почала вона в 87 році життя, а востаннє подорожувала літаком в 102-гі роковини з дня народження.

● **Поліція арештувала** шість жінок секти многоженців які ховалися в горах. Вони відмовилися сказати, де їхні діти і чоловіки.

● **В Бостоні арештували** 35-річного Роберта Клонского, який згідно з твердженням Еф Бі Ай, був „провідником комуністичної партії в Филаделфії". Його випустили за кавцією — 75,000 долярів.

Д-р Л. МИШУГА ЗАЛИШИВ ШПИТАЛЬ І ВИЇХАВ ДО СОЮЗІВКИ

Д-р Лука Мишуга, головний редактор „Свободи", що в дні 3-го серпня ц. р. перебув в шпиталі Коломбус в Ню Йорку важку операцію шлунка, залишив в п'ятницю 14-го серпня шпиталь і виїхав на реконвалесценційний побут в Союзівці. Згідно з твердженням д-ра Романа Осінчука, під лікарською опікою якого д-р Мишуга весь час перебуває, пooпераційний перебіг в д-ра Мишуги був дуже нормальний, його стан здоров'я з дня на день поліпшується і сьогодні є задовільний. Операційна рана в пацієнта загоїлася „пер прімум" і пацієнт вже може свобідно ходити та приймає легку дієтетичну поживу. Мікроскопічні дослідження частини зоперованого шлунка не виявили жадних злоякісних новотворних клітин, а переведена своєчасно операція дає запоруку повного видужання та повороту д-ра Л. Мишуги до нормальної праці в майбутньому. Д-р Мишуга висловив окрему подяку д-рові Романові Осінчукові, дбайливій лікарській опіці якого він завдячує своєчасне викриття недуги і її лікування й теперішнє швидке видужування. — Д-р Мишуга рівночасно висловив щиру подяку усім тим численним приятелям, знайомим та громадянам, які довідавшися про його недугу, висловили йому свої симпатії й побажання листами, телеграмами, телефоном чи особисто.

ВІДБУЛИСЯ ВАЖЛИВІ НАРАДИ В СПРАВІ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРЕСЕЛЕНЧОГО ЗАКОНУ

Ню Йорк. — В четвер 13-го серпня відбулися в готелі Рузвелт важливі наради представників добровільних допомогових аґенцій в справі допомоги урядові для використання нового іміґраційного закону, що дозволяє на переселення до цієї країни 214 тисяч нових іміґрантів, в тому велику частину втікачів з-поза залізної заслони. На конференції було заступлених 75 організацій, в тому й Злучений Український Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК), що його репрезентував д-р Володимир Галан, екзекутивний директор. На нарадах вияснено низку важливих справ і винесено відповідні рішення. Після нарад представник ЗУАД-Комітету подав до відома українського загалу такі важливі справи для відповідного використання нового закону українцями:

1. Всі ті українські скитальці в Европі, які бажали б скористати з переселенчого закону, повинні негайно зголоситись в найближчому американському консуляті і заявити про це своє бажання, повідомляючи рівночасно найближчу станицю ЗУАД-Комітету.

2. Скитальці, які вже перейшли перевірку (скринінґ) на підставі старого ДіПі акту, але з будь-яких причин не одержали візи, але бажали б виїхати, повинні теж зголоситись.

3. Всі ті американські українці, що є громадянами країни й бажали б спровадити своїх рідних, приятелів чи знайомих, маючи для них мешкання та запевнення на працю, або які бажали б взагалі допомогти в переселенчій акції, повинні негайно зголоситись до ЗУАДК у Филаделфії, який вишле їм відповідні формулярі на „ашуранси", як тільки ці формулярі будуть виготовлені.

4. Всі ті скитальці-залишенці, які належать до т. зв. 3-цетників, не можуть скористати з свого переселенчого закону й мусять чекати на свою „3-цетну" чергу.

5. Скитальці, що мають рідних в ЗДА, як теж спеціялісти в поодиноких професіях, матимуть першенство в переселенні.

Рівночасно повідомляється, що в новій переселенчій акції кошти подорожі морем оплачують самі подорожні, або їх „спонсори". ЗУАДКомітет матиме до розпорядження на ті цілі відповідну суму, з якої зможе уділювати безпроцентові позички.

Публічну допомогу для скитальників обговорюють на передвиборчім зібранні

Ню Йорк. — З нагоди підготови до виборів кандидата на посадника міста відбулося в четвер пополудні зібрання представників „чужомовної преси", на якому з'явився кандидат на номінацію на посадника від Демократичної партії, Роберт Ф. Вагнер, а з ним Лоренс Джероса, кандидат на контролера й Ейб Старк, кандидат на голову Міської Ради. Приявні на нарадах видвигали різні справи як точки передвиборчої програми, а цим покористувався представник „Свободи", д-р Семен Демидчук і пригадав п. Ваґнерові про велику кількість старих і немічних осіб серед новоприбулих зі скитальщини іміґрантів, за яких кандидат повинен подбати, коли буде обраний. Ваґнер заявив, що він цілком з цим погоджується, бо місто Ню Йорк — це з першу чергу місто „нових американців". Після того д-р Демидчук пригадав кандидатові ще низку інших справ, які повинні бути поміщені в передвиборчій програмі, зокрема: практикувати серед урядовців засади чесности так, як цього вимагається від приватних громадян; повести боротьбу проти розпаношеного хабарництва серед деяких урядовців; знайти засоби допомоги батькам в охороні дітей від переступів і т. п. Приявні представники преси солідаризувалися з внесками представника „Свободи" і заохочували кандидата вставити ці точки у передвиборчу програму.

Евгенія Залевська тимчасово очолює Український Відділ в „Голосі Америки"

Ню Йорк. — З поінформованих джерел повідомляють, що після смерти Никифора Григоріева, тимчасовим керівником Українського Відділу Голосу Америки призначено дотеперішню співробітницю цього Відділу п-ню Євгенію Прокофіївну Залевську. Вона вдова по Болеславі Залевському, колишньому старшині Армії УНР та потім громадському діячеві в ЗДА. Є. П. Залевська була абсольвенткою Под'єбрадської Господарської Академії. В Америці була співробітницею в пресово-інформаційній і видавничій установі „Загальна Рада" (Коммон Кансил). В „Голосі Америки" працювала від часу введення в ньому українських передач. Є також авторкою збірки українських поезій. Покійний Н. Григоріїв офіційно був також увесь час тимчасовим керівником Відділу.

Чергова культурна імпреза в Союзівці

В рямках щотижневих культурних і розвагових імпрез в Союзівці, вакаційно-відпочинковій оселі Українського Народного Союзу в горах Кетскил біля Керґонксон, Н. Й., сьогодні, в суботу 15-го серпня ввечорі, відбудеться концерт п-ні Гільдани Зятик. На фортепіяні акомпаніюватиме п-ні Таїса Богданська. В програмі вечора виступлять, крім того, Українські Танцюристи під проводом п. Володимира Бакада.

ЧОТИРЬОХ КАНАДІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ВИБРАНО ДО ФЕДЕРАЛЬНОГО ПАРЛЯМЕНТУ В ОТТАВІ

Торонто, Канада. (В. Г.) — В понеділок 10 серпня відбулися вибори по всій Канаді до федерального парляменту в Оттаві. Усіх послів вибрано 265. За партійною приналежністю вибране число з кожної партії таке: ліберали — 171, проґресивні консерватисти — 50, ССФ — 23, Сошієл Кредит — 15, незалежні — 3, незалежні ліберали — 2, ліберали-роб. — 1. Разом — 265.

Перший раз в історії Канади вибрано чотирьох канадійських українців до Федерального Парляменту в Оттаві. Ними є такі особи: Михайло Старчевський (Стар) — проґресивний консерватист, Іван Дікур — ліберал, Федір Заплітний — ССФ., Амврозій Головач — супільно-кредитовець.

Шість українських кандидатів перепали. Ними є такі особи: Антін Глинка — СК, Святослав Фроляк — проґр. консерв. (одержав 5879 голосів, а його ліберальний противник 7930, тобто 2051 більше), Іван Кирелюк, — проґр. консерв., Михайло Гаврилюк — проґр. консерв., А. Свобода — проґр. консерв. та Володимир Біберович — незалежний ліберал.

На сто кандидатів, що їх виставила комуністична партія (робітн. проґр.), не тільки ніхто не був вибраний, але всі вони до одного втратили свої грошеві запоруки, включно з їхнім провідником Тимом Баком, який кандидував у тій самій окрузі в місті Торонто, де кандидував і наш кандидат Святослав Фроляк. З цього висновок, що канадійці в останніх часах отверезіли від комуністичної дурійки, якою були заражені під час другої світової війни.

Усі українські кандидати, які перепали при виборах, дістали поважне число голосів і тому не мають причини зражуватись.

Спір за задержаних полонених продовжується

Токіо. — Червоні китайці, що їх обвинувачується в задержанні соток, а то й тисяч альянтських полонених під покришкою, що вони засуджені китайськими судами за кримінальні злочини, обвинувачують тепер альянтів у тому самому. Комуністичне радіо в Пейпінґу оскаржило альянтів, що вони придержують 129 північно-корейських і китайських полонених, відокремивши їх від решти полонених. Комуністи гостро критикують заяву альянтських представників при виміні полонених про те, що повернено вже всіх китайців, які хотіли вернутися на батьківщину. Загалом повернено 9,495 китайців, на 495 більше, як було заповіджено. Тепер іде ще виміна північних корейців. Комуністи твердять, що поміж тими 129 китайцями, що їх ув'язнили і придержали альянти, є чільний комуніст Сун Чен, один із ватажків бунтів у таборі полонених на острові Кодже, той самий, що схопив підступом командира того табору, генерала Дода. (Американці потім покарали ген. Дода деґрадацією до ступня полковника). Альянтські старшини повідомили, що ще тільки два транспорти хворих китайців мають бути відіслані, з яких один відійшов уже з 298 особами. Тим часом альянтські поворотці з полону не тільки оповідають страхіття про так звані суди, що ними комуністи масово карали полонених, яких тепер задержали і не відіслали, — але й про тортури, яким вони піддавали непокірливих полонених. Взагалі комуністи поділили всіх полонених на три категорії: 1. проґресивних, себто прихильних комуністичній доктрині та донощиків; 2. непевних („конфюзд") і — 3. реакціонерів. Ці останні стояли фактично поза правом, їх били, морили голодом, піддавали тортурам, а то й просто стріляли.

Страйк у Франції триває

Париж. — Ані уряд, ані робітники не хочуть зійти з своїх позицій: тому страйк триває далі й уряд далі старається переломити його, не відкликаючи проголошених реформ, що стали безпосередньою причиною страйку. Виявляється, що робітничі права обмежені цими реформами дуже мало, бо м. і. підвищено вік управнених іти на пенсію із 50 на 55 і т. п. Щораз яскравіше видно, що це комуністи використали легкодушність і демагогію соціялістичної та католицької професійних спілок і перехопили страйковий рух у свої руки для суто політичних цілей. Уряд мобілізує військо до робіт. Військові вантажні авта заступають автобуси та вможливлюють бодай мінімальну комунікацію. До голови французького парляменту Еріо наспіли телеграми від 171 посла з вимогою скликати надзвичайну сесію парляменту. Це замало, бо конституція вимагає одної третини всіх послів, себто 209. Прем'єр Лянієль не хоче скликати надзвичайної сесії, побоюючись, що деякі посли, злякавшися хвилі страйків та стоячи під натиском робітничих спілок, голосуватимуть тепер за відкликанням тих декретів господарської реформи, що за ними раніше самі голосували. Паризька підземка працює, бо спілка незалежних машиністів, що охоплює 1,500 до 1,800 осіб, не підпорядкувалась страйковому закликові. Страйкарі хочуть втягти до страйку металюрґійний промисел. Приватні великі промислові заклади тільки частинно приступили до страйку.

ІРАНСЬКО-СОВЄТСЬКИЙ ПРИВІТ ЛОБАМИ

Іранський прем'єр Могаммед Моссадек (зправа) вітає лобом нового совєтського амбасадора А. Лаврентієва, починаючи з ним в Тегерані низку розмов на тему совєтсько-іранських відносин. Прем'єр Моссадек від деякого часу не скриває своїх залицянь до Совєтського Союзу, хоч сам він вважається націоналіста.

ЗДА ЗА ОБМЕЖЕННЯ УЧАСТИ В АЗІЙСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

Об'єднані Нації, Н. Й. — Генрі Кабот Ладж, американський представник в Об'єднаних Націях, заявив вчора, що запрошення до участи в передбаченій договором про перемир'я в Кореї політичної азійської конференції тих країн, які не брали активної участи в корейській війні, було б „хаосом, або й катастрофою" для Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй. Ладж покликувався на постанову договору про перемир'я, яка передбачає участь в конференції тільки „заінтересованих країн", що в інтерпретації Ладжа відноситься тільки до тих країн, які брали участь у війні. Таке становище З'єдинених Держав виключає від участи в конференції Совєтський Союз та Індію і видвигає найбільш суперечну справу між самими 16 країнами, які брали участь у корейській війні під прапором Об'єднаних Націй. Британія вже раніше дала виразно до зрозуміння, що вона бажала б совєтської та індійської участи в плянованій конференції, вважаючи, що Совєтський Союз та Індія „вітально заінтересовані" в корейській проблемі. Таке саме становище малиб зайняти Франція і Канада. Ладж вже раніше висловив був своє застереження щодо участи Індії в конференції, але теперішнє його становище, виявлене на вчорашніх вступних нарадах представників 16-ти країн, які брали участь в корейській війні, було загальною несподіванкою. Представники 16-ти країн відбувають свої наради напередодні сесії Генеральної Асамблеї, яка має початися в найближчий понеділок, 17 серпня, щоб зайняти становище до плянованої політичної конференції в справі Кореї. Ладж піддержував становище З'єднаних Держав проти участи в конференції представників невоюючих країн постановою договору про перемир'я, в якому сказано виразно, що „для мирної розв'язки корейської проблеми військові команданти обидвох воюючих сторін оцим рекомендують заінтересованим урядам обидвох сторін..." відбути таку конференцію. Американський представник в ОН вважає, що в цій постанові виразно обмежено участь в конференції до воюючих сторін і тому запрошення до участи в конференції тих, які не воювали, було б звичайним порушенням договору про перемир'я. „Комуністична сторона" — на думку Ладжа — повинна бути заступлена на конференції „комуністами". На запит кореспондентів, чи ЗДА є проти участи в конференції совєтського представника, Ладж відповів, що він не має „спеціяльних застережень". Ладж теж вважає, що Генеральна Асамблея не має права визначати учасників і місце конференції, натомість може тільки рекомендувати їх, а остаточне рішення в тій справі належить урядам країн, що брали участь у війні.

Понад 1000 жертв землетрусу в Греції

Атени. — Кількість смертних жертв страшного землетрусу, що навістив острови на Йонійському морі, перевищила вже тисячу. Впродовж 24-ох годин 22 рази струснулась земля, гори тріскали наполовину й провалювались в море, цілі села й містечка зникли з поверхні землі. Це найбільший землетрус, відомий в новітній історії Греції. Найбільше потерпіли острови Кефалонія, Занте й Ітака, — цей останній відомий з безсмертного твору Гомера, як батьківщина Одисея. На поміч потерпілим наспіла 6-та американська морська фльота, стаціонована на водах Середземного моря, разом із важким кружляком „Салем". У рятунковій акції беруть участь також американські гелікоптери. Вся грецька воєнна фльота, а також кораблі Ізраїлю поспішили на поміч. Вони забирають огорнене панікою населення островів і привозять харчі, ліки та солодку воду. Американський шарже д'афер у посольстві в Атенах, Чарлс Йост, який оглядав заторкнені катастрофою терени з літака, заявив, що всі часописні описи бліді в порівнянні з дійсністю. Британський адмірал Маунтбеттен прибув літаком до Занте на інспекцію англійських кораблів і літаків, що беруть участь у рятунковій акції. Король Павло і королева Фридерика виїхали воєнним грецьким кораблем на місце катастрофи. Загалом 120,000 осіб в паніці втікає з островів, стараючись дістатися на грецький суходіл.

Джузеппе Пелла творить новий уряд Італії

Рим. — Після того, як минуло 45 днів від дня, коли уряд де Гаспері подався до димісії у зв'язку з новими виборами до італійського парляменту і впродовж того часу не вдалося створити нового уряду, який дістав би підтримку більшости нового парляменту, президент республіки Інавді призначив новим кандидатом на прем'єра Джузеппе Пеллу. Пелла, 51-літній італійський політик, член Християнсько - Демократичної Партії, є чільним економістом і був кількакратним міністром фінансів у попередніх кабінетах де Гаспері. Він брав участь у різних конференціях держав НАТО, виступаючи там за санацію італійських фінансів. Пелла заявив, що він творитиме діловий аполітичний уряд із самих фахівців. Цей уряд мав би бути посередньою стадією і тимчасовим засобом, поки вдасться знайти можливість створити уряд, спертий на якусь парляментарну партійно-політичну більшість. Тому, що остання спроба творити такий уряд розбилася у спорі за особу де Гаспері, як кандидата на міністра закордонних справ, Пелла, покликаючись на свій принцип позапартійного уряду, зможе не притягти де Гаспері й одночасно не образити його і не порушити інтересів християнських демократів.

В СВІТІ

● **18 совєтських вояків** розстріляно за відмову стріляти до німецьких робітників у заворушеннях 17 червня — заявив на пресовій конференції Леонід Роншин, колишній совєтський майор, що втік кілька місяців тому на Захід і нібито вдержує зв'язки з совєтським підпіллям. Це перечить відомостям американських військових кругів, які кажуть, що стріляли до німців не совєтські вояки, а німецька камуністична поліція.

● **З 15 членів центрального** комітету північно - корейської комуністичної партії 14 позбавлено їх становищ на приказ Москви. Це додаткова чистка від „американських аґентів", бо радіо з Москви 8-го серпня ц.р. повідомило про засудження на смерть 10 високих північно-корейських достойників за плянування збройного бунту.

● **Марія Павловна Чехова**, — сестра Антона Чехова, дістала з нагоди 90-тиріччя свого життя високе совєтське відзначення, як „представниця літератури й мистецтва Російської Соціялістичної Федеративної Совєтської Республіки."

● **Вода з совєтського сектора** Берліну, що її постачається до американського сектора за окремою умовою з останнього місяця — є одніею з рідких познак „зв'язку" між отими частинами одного міста. Автомобільний рух і телефонічна сполука перервані.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕВИПРАВДАНЕ СТАНОВИЩЕ

Минулорічна виборча кампанія, коли мова про закордонно-політичну аргументацію, велася під двома головними гаслами: політики визволення й політики здержування. Політику визволення заступала Республіканська партія й її кандидат, теперішній президент Айзенгавер, а при політиці здержування залишилася Демократична партія й тодішній президент Труман. Нарід вибрав президента Айзенгавера і передав владу в руки Республіканської партії, апробуючи тим самим і його програму політики визволення супроти Совєтського Союзу та поневолених ним народів. Тим часом сьогодні, вже більш ніж пів року після перебрання адміністрації республіканцями, ще немає жадних конкретніших практичних потягнень уряду з-під знаку тієї визвольної політики, хоч її тенденції вже помітні. А втім, президент Айзенгавер недавно заявив, що такі зміни в закордонній і внутрішній політиці можна переводити тільки поступово, щоб не перевернути державного походу надто прикрим закрутом.

Не зважаючи на такий офіційльний, хай ще тільки й теоретичний курс американської закордонної політики у відношенні до Совєтського Союзу, в Америці ще не затерлись і попередні концепції „політики здержування", які не принесли користи в минулому і які можуть завдати багато шкоди в теперішньому. Виразниками й дальшими пропагаторами тієї невиправданої політичної концепції є колишні її співтворці, між ними й колишній американський амбасадор до Москви, п. Джордж Кеннан. Їхнє становище в цих справах тим більш небезпечне, що їх більш або менш оправдано вважають за „авторитети" в справах Совєтського Союзу й до їх голосу прислухається, без сумніву, й загальна американська публічна опінія.

Мр. Кеннан забрав у цій справі голос під час свого виступу в рямках дебат на тему совєтського імперіялізму, влаштованих університетом Джана Гопкінса в Балтиморі. Джордж Кеннан визнає наявність загрози совєтського імперіялізму, але не вважає її вже аж за таку велику, як її вважають інші американські державні мужі, включно з президентом Айзенгавером, державним секретарем Даллесом та департаментом оборони. Зокрема, потішає себе п. Кеннан, що в Совєтському Союзі в якійсь дальшій майбутності може прийти до революції й комуністичний режим впаде, але п. Кеннан перестерігає З'єдинені Держави перед тим, що він називає „інтервенцією у внутрішніх справах" Совєтського Союзу, бо це, на його думку, могло б тільки „сконсолідувати комуністів" проти Америки.

Звичайно, п. Кеннан може мати свою думку в цій справі і цю думку треба респектувати. Але не можна не висловити щонайменше здивування, що такі думки висловлюються ще тепер, і висловлюється з боку „авторитетів" у совєтських справах, коли вся дотеперішня практика не тільки не виправдала такого становища, але й виразно виявила його шкоду, включно з загрозою для національної безпеки З'єдинених Держав. Поперше — жадна американська акція не сконсолідує більше комуністів проти Америки, як вони вже сконсолідовані. Америка не „купить" комуністів жадними концесіями, жадними уступками, натомість такими концесіями вона зразить собі всі ті мільйони поневолених нанувочою кліккою підсовєтських народів, які справді можуть повалити комуністичну диктатуру, але навряд чи зможуть це зробити без відповідної моральної, політичної й матеріяльної допомоги збоку вільного світу, зокрема Америки. Так само інтересно, що визнавці „політики здержування" бояться зразити собі комуністів „інтервенцією у внутрішніх справах" Совєтського Союзу, але самі не зражуються такою безпардонною інтервенцією комуністів у внутрішніх справах вільних країн, включно з Америкою, доказом чого можуть бути всі комуністичні п'яті колони й хоч би такий конкретний випадок, як був з комуністичною метушнею в справі атомових шпигунів Розенбергів.

Американська закордонна політика з-під знаку „здержування" збанкротувала з великою шкодою для справи самої Америки й цілого вільного світу. Така політика не могла припинити комуністичної агресії в Кореї, але на її припинення мала — згідно з твердженнями знавців — рішальний вплив постанова президента Айзенгавера дати вільну руку й відповідну допомогу національно-китайським збройним силам на Формозі. Немає сумніву, що Кремль поставився б інакше й до Німеччини та Австрії й до інших східньо-західніх проблем в Европі, якщо б З'єдинені Держави і там практично застосували визвольну політику в повному її розумінні.

ЗМІНИ ЗА РОКИ ОКУПАЦІЇ

Відколи існують еміграції — завжди виринає та сама проблема: як уявляє собі еміграція рідний нарід на батьківщині? Інші формулюють це питання простіше і, так би мовити, практичніше: що знайдуть на батьківщині ті емігранти, які матимуть можливість вернутися додому і з тієї можливости скористають? Ці питання стають тим раціональніші, чим довше триває еміграція. Переймаючи на себе зовсім слушно моральне право заступати рідний нарід і виступати в його імені під час його перебування під чужинецькою займанщиною, кожна еміграція помалу відривається від рідного ґрунту, підлягаючи — свідомо і ще більше підсвідомо — атмосфері чужинецького середовища, що в ньому перебуває довгі роки. Очевидно, чим численніша еміграція і чим більше прошарків рідного громадянства вона репрезентує, тим цупкіші й триваліші її зв'язки з рідним краєм. Коли французька еміграція часів Великої революції походила тільки з рядів монархічно - бурбонської верхівки і фактично репрезентувала тільки аристократію, що потерпіла у революції, то не треба було навіть наполеонівського перевороту, щоб сбмежити засяг її значення, як дійсного голосу Франції. Те саме з російською царською чи демократичною еміграцією після революцій з березня і жовтня 1917-го року. Це були еміграції тільки окремих суспільних верств та політичних режимів. Тому слушно квестіонується право нинішньої російської еміграції виступати в імені всього російського народу, бо — поруч з її протисовєтською частиною російського народу, що заманіфестував себе в більшовицькій боротьбі проти Совєтів, — російські маси спершу таки активно підтримали большевиків, пішовши за їхніми гаслами. Нині може ще найбільше власовці морально управнені промовляти в імені росіян, невдоволених Совєтами, але наймолодша частина еміграції, що найбільше вийшла з краю. Так само німецькі емігранти, що вийшли за кордон після гітлерівського перевороту, являли собою тільки противників режиму, а не репрезентантів всього німецького народу.

Інша справа з еміграціями, які покинули рідний край після воєнної програ з ворогом, що збройно зайняв країну і завів у ній свої порядки. Це представники нації, що боролася за свою волю. Коли ж з цих емігрантів було поверх 200,000 і коли вони рекрутувались з усіх суспільних верств народу та з усіх закутин краю, то — очевидно — це направді політична репрезентація нації, що не може промовляти інакше, як тільки устами своїх втікачів. І вони знають думки і почування рідного народу, вони знають народну психіку. Проте, роки йдуть і навіть при найбільшому зацікавленні всіми справами на рідних землях та при зорганізованому зв'язку з ними, все таки є неминучий процес деякого взаємного відчуження, зумовленого віддалю і часом, іншими умовинами життя й іншими проблемами суворого буддя. Зберегти духовий зв'язок із рідним матеріком і мати не тільки суб'єктивне переконання, але й певність, сперту на щораз нові докази, що існує духова єдність між еміграцією і громадянством у краю, — це найважливіша і найтрудніша проблема кожної еміграції ,особливо в таких умовинах, як існування „залізної завіси" між батьківщиною і чужиною.

Велику помилку роблять ті, які живуть вічно тими самими поглядами про рідний край і нарід, що їх винесли з собою в день свого виїзду з краю. Народна психіка не є річчю незмінною, вона підлягає також впливам і змінам, як усе живе. Пригадаймо, як змінилася психіка українських мас під зловісним впливом російської займанщини царських часів. Пригадаймо, як відбились совєтські роки неволі на вдачі народу, так, що навіть українські емігранти з рр. 1920 і 1941 мали і по нинішній день ще мають інші духові обличчя, що їх тільки помалу вирівнюють роки спільного перебування серед спільних умовин життя. Багато українських емігрантів в Европі й чимало наших людей в Америці у розмовах про Україну — вчорашню, нинішню і завтрішню — не беруть під увагу різниці між тим, що було колись, і тим, що є тепер, отим вчора-нині-завтра. Дехто, мріючи про поворот до рідного краю, уявляє собі, що знайде той самий край і той самий нарід, що його залишив. Це велика омана, а стосована у плянуванні якихсь майбутніх політичних дій в Україні, — велика помилка. Пригадаймо, що коли перші українські емігранти другої світової війни — західні українці, що втекли до західньої Польщі у вересні 1939 року — вернулись до краю літом-осінню 1941 року, після відступу совєтських військ, — вони були вражені змінами, почувалися чужо і щойно мусіли пізнавати настрої тих, які пережили совєтську окупацію, та вживатися в нову духову атмосферу, змінену впродовж коротких 20 місяців.

Незбагненими дорогами веде рука Господня долю окремих людей і цілих народів. Немає людини у світі, яка могла б передбачити, як довго триватиме совєтська тиранія на Сході Европи і, тим паче, чи, хто і коли з утікачів із України зможе ще побачити її. Завдання еміграції полягає не у плеканні платонічної любови до далекої батьківщини, а в допомозі їй — політичною пропагандою, мобілізацією її чужинецьких приятелів, здвиганням нових матеріяльних і культурних вартостей, що стали б їй у слушний час у пригоді. Це все цілі завжди актуальні, без уваги на те, які зміни зайдуть там, в Україні. Зате анахронічними є суперечки внутрі українства поза Україною, що є безпосереднім наслідком давніх поділів. Кожний фанатичний політичний сектант повинен усвідомити собі, що там, в Україні, вже нині смішні територіяльні „лінії поділу" українців поза Україною, а в майбутньому будуть цілком абсурдні. Там є і будуть не тільки інші проблеми, а й інша психіка. І ця психіка буде ще змінюватися, залежно від того як довго існуватиме совєтська окупація та які події переживатиме нарід. Вони ті, що залишились і несуть на собі весь тягар червоної влади, є дійсними мучениками, єдиними власниками своєї землі і єдинопокликаними керманичами своєї долі в майбутньому. Правда, не одна еміграція відіграла чільну ролю в будівництві рідної держави, не тільки у підготові тієї державности в міжнародньому світі, але й на рідній землі, в формуванні її влади: наприклад, поляки і чехи в 1919 році, або большевики, колишні соціял-демократичні втікачі з царської Росії. Але це можливо тільки тоді, коли це еміграція молода, короткотриваюча. І тоді теж вона мусить дивитись на свою ролю в рідному краю під кутом тамошніх понять і тамошніх потреб. Тому час призадуматись направду глибше: чи створені на еміграції партійно-політичні кордони мають завжди зберігати таку свою силу, щоб стояти на перешкоді взаємному порозумінню на базі здорового глузду?! Як можна вічно деклямувати про свій патріотизм, працю для України і вірність її боротьбі з ворогом, а водночас ділити на радість тому ворогові, плекаючи всі ті внутрішні фронти?! Здається, що тільки ті, що вернуть в Україну, зможуть грати там будь-яку ролю, коли вони раз назавжди, цілком і без залишків у своїй психіці зречуться свого партійного доктринерства. Во цим стануть найближче психіці людей в Україні.

„НЕДУЖА ЛЮДИНА"

(Від нашого кореспондента)

Париж, 8-го серпня. — Словами „недужа людина" назвав колись російський цар Микола І (1825—1854) Туреччину, що не могла собі дати ради з внутрішніми трудноцами і повільно „розкладалася". Тепер в пресі різних країн і навіть у самій Франції зустрінете не раз слова про „недугу", яка тяжить над цією державою.

Ще не скінчився страйк службовців пошти і телеграфу, що почався тому три дні. Франція має аж три професійні союзи, що ведуть між собою боротьбу за „душі" людей найманої праці: комуністична Загальна Конфедерація Праці (СҐТ), соціялістична „Робітнича Сила (С-ҐТФО) і католицька організація. Більшість робітників мають за собою комуністи, і вони можуть своїм страйком паралізувати господарське життя Франції.

Але соціялісти і католики не хочуть „пасти задніх" і стараються показати, що вони не менші „антикапіталісти", ніж комуністи. Що виходить із цих „перегонів у радикалізмі", бачимо на страйкових подіях у Франції.

Коли службовці пошт у місті Бордо оголосили страйк, щоб добитися пенсії, то ніхто не міг думати, що з цієї малої іскри почнеться велика пожежа. Однак, так сталося. Поштовики належать у величезній більшості до соціялістичної „Робітничої Сили". Централя в Парижі, довідавшись про страйк у Бордо, дала наказ поштовикам — страйкувати в цілій державі. Побачивши, що „Робітнича Сила" взяла почин у страйковій акції, комуністичні та католицькі професійні союзи рішили „поширити акцію" на інші ділянки: задля солідарності з поштовиками, припинили працю залізничники, службовці лікарень, державних установ, включно з міністерствами. Застрайкували збирачі сміття на вулицях, припинили працю робітники похоронних підприємств. Автобуси і підземна залізниця в Парижі вчора від 12 години припинили рух.

Уявіть собі мільйонове місто, куди ранком поприїздили сотні тисяч робітників і ввечорі не могли вернутися додому. Тисячі чужинців-туристів із різних країн даремно шукали всякого способу, як виїхати додому: брами на стаціях залізниці були замкнені. Туристи, що відмовилися від приміщень у готелях Парижу, мусіли вертатися, часто без грошей, на стару адресу, але вже не могли знайти собі місця, бо всі покої були зайняті...

Англійські туристи стояли годинами перед дверима бюра подорожей — Кук, — щоб довідатися, яка причина страйку і чого хочуть його учасники від уряду. Страйк — це двобічна зброя: вона часто шкодить і тим, що страйкують. Коли б мала Франція єдиний професійний союз, то не було б „радикальних перегонів". В нормальних обставинах, провід професійних союзів наперед поставив би до уряду домагання, і тільки в разі неможливости рішити справу переговорами рішився б на страйк. Але у Франції сталося інакше. Як той казав: „Ми ваші провідники, а тому ми йдемо за вами"...

„Спонтанний" страйк наробив немало шкоди господарству Франції і ще більше — для морального престижу Франції в світі. Ставити під удар усю державну машину це значить гратися великими цінностями, здобутими боротьбою довгих поколінь: свободою і вільним, організованим рішенням народу. Свобода — це відповідальність за свої рішення. Без того свобода обертається в анархію, що доводить державу до руїни.

В. О.

Микола Очерет

ВЕРТАЮТЬСЯ

В Панмунджомі почався обмін полонених: альянти кожного дня передають 2,400 вояків, які хочуть самі повернутися, а червоні передають альянтам — 400. І кожного дня альянти мають якусь несподіванку. Вони були заскочені тим, що серед полонених є хворі; особливо багато хворих на сухоти, і то в останній стадії. Виходить, що в квітні, коли відбувавсь обмін хворих вояків, червоні не звільнили усіх, хоч запевняли, що у них хворих не залишилося. Тому заява генерала Кларка, що „червоні мають в полоні на дві чи три тисячі більше американців від того числа, яке вони погодились звільнити", набирає особливого значення. За відомостями департаменту оборони впродовж корейської війни „пропало в акції" 11,706 американських вояків, а на комуністичному списку полонених є лише 3,313. А де інші? На другий день обміну комуністичний амбулянс, що доставляє полонених для передачі, привіз одного вояка мертвим — бідолаха помер з виснаження вже в дорозі. Але й усі живі полонені схожі на мертвяків, такі вони виснажені. Часто полонених приходиться переносити на ношах, бо вони не мають сил іти самі. Багато з них передається із незагоєними ранами, і тому вони зразу ж просять покликати до них лікаря.

Вражає альянтів мовчазливість тих, що вертаються: на всіх них лежить відбиток комуністичного „виховання", бож голодом, тортурами та іншими варварськими способами змушували їх до зради, провокації та виявлення військових таємниць. Лише на другий день, коли поворотці пересвідчуються, що вони дійсно є в рідному, близькому оточенні, що вони вже на волі, у вільній державі, — вони починають розповідати про ті жахи, що їх пережили в полоні. Альянти дивуються непоінформованості полонених про події, що сталися за час їх полону — вони не знають, що генерал Айзенгавер обраний президентом ЗДА, не чули про смерть Сталіна, не знають навіть, що підписано перемир'я. Тому їм зараз же видають короткі брошури, де телеграфічним стилем подані найголовніші події. Зате вони добре знають, що твориться в комуністичному „раю", і тут вільний світ буде мати ще багато несподіванок, дізнаючись про „чудеса" того „раю".

Батьківщина своїх синів зустрічає радісно, тепло, пильнуючись про них: полонених на гелікоптерах перевозять з Панмунджому до Інчону, де вони сядуть на пароплави; кожному виплатять платню, належну за весь час полону, — вояк, що пробув в полоні три роки, одержить 4,300 долярів. Найбільша сума належить ред-коптеру Діяу, що попав у полон в серпні 1950 року — 30 тисяч долярів, виключаючи ту суму, що її уряд виплатив на утримання його родини.

Вертаються також з альянтського полону червоні китайці та північні корейці. Щоб не мати „ускладнень" на батьківщині, вони всіма способами намагаються виявити свою ненависть до альянтів: зривають з себе американську одіж та взуття, замахуються на американців кострурами, та лають їх. Все це комуністи фотографують. Але це нас не дивує: якщо вже вертаються до „земного раю", треба демонструвати свою ненависть до американців і прихильність до комуністів. Нас дивує, що знайшлись такі люди, які самі, без примусу, добровільно вертаються до „земного раю". Мабуть, вони не знають, як їх зустрінуть „на родіне".

Перед нашими очима мимоволі постає табір в Катовицях, де приймали тих, що вертались „на родіну". Ось група новоприбулих поворотців заповнила таборову площу. Вийшов начальник табору і наказав поділитись на п'ять груп: командирів, червоноармійців і червонофлотців, вивезених німцями чоловіків, дітей до 14 років і жінок. Під'їхали автомашини і почали забирати дітей. Батьки не дають, але охорона виривас їх силоміць з рук батьків і відганяє прикладами від дітей. Дітей повезли, а на площу вийшло дві групи енкаведистів. Одна з них оточила військовиків, а друга всіх інших. Тоді начальник табору підійшов до групи командирів і наказав усім зняти ордени та командирські відзнаки. Ніхто з командирів не поворухнувсь. „Що ж ви сволочі, не чули наказу?" — закричав він по-російськи. — Утекли в полон, думали від нас врятуватись. Не вдалось! Вам, фашистським прихвостням, жилося в полоні добре!

Начальник замовк і в цю хвилину хтось виразно і чітко промовив: „А ти, пане офіцер, тихіше. Тут перед тобою червоної фронтової командири! Зрозумів? — „Ач ти який знайшовся фашистський молодчик! Де він такий, ану покажись!" З рядів вийшов командир з сивою головою. „Так це ти сказав?" — „Раз вийшов, значить, я!" Начальник скам'янів, а далі вихопив пістоля і кинувся на командира. Рев гніву всієї групи військовиків спинив його і, почервонівши ,він повернувся і наказав: „Вувших командирів замкнути в 5 бараці, а бійців — в 23-му ". Незабаром ці групи зникли між бараками, а розлючений начальник підійшов до жінок і побачивши, що вони плачуть, накинувся на них: „Плакати надумались! А коли з німцями спали, тоді не плакали? А коли вас везли з родіни раденькі були, сміялись, думали від нас втекли? Почекайте, ми вам покажемо! Всіх до 46 бараку!" — І, повертаючись до групи чоловіків, скомандував: „А цих, сучих синів, помістить в 38 бараці!"

Так „родіна" зустріла своїх же командирів, вояків, синів, жінок і дітей, що поверталися з полону додому. Тепер вертаються „на родіну" червоні китайці і північні корейці, але вони уявлення не мають, що на них чекає там в далекому запіллі, куди не заглядає око вільної людини. Вони не знають, що цілі армії прямо з фінляндського фронту, не полонених, а таки фронтових вояків, вислано було на каторжні роботи лише тому, що вони бачили, як живуть люди на волі. Вертаються „на родіну" червоні китайці й північні корейці, а їх шкода. Бо так само, як вони, вірили комуністам чехи, поляки ,словаки, румуни, болгари, німці. А тепер за один лише день в Західньому Берліні реєструють до тисячі втікачів зі Східньої Німеччини. Німці тікають до Західнього Берліну, а корейці й китайці тікатимуть незабаром до вільної Південної Корейської Республіки.

С. Острукова

ДВА РОКИ З БОЛЬШЕВИКАМИ

(2)

Перше невдоволення селян було на тлі економічним. Вся земля в селі була в руках селян, які ділилися на найбагатших, що мали до 50 моргів землі, середняків до 20 моргів і бідних, які мали менше 10 моргів. Большевики відібрали частину землі і худоби від найбагатших і дали найбіднішим, так, що в селі стали всі середняками. Бідні дістави землю і худобу, були з приділу вдоволені, але в короткому часі вони дуже розчарувалися. Восени їм прийшлося платити такі великі податки, що те все, що селянин запрацював, мусів віддати державі, ба навіть худобу, яку дістав від найбагатших, мусів теж віддати. (Податки були трьох родів: хлібоздача, м'ясоздача і в грошах). На колишніх найбагатших наложили ще більші податки і ці, позбувшися худоби, часто мусіли продавати своє одіння.

Це була плянова підготова до заведення колгоспів: зубожілого селянина так стероризувати, щоби він „добровільно" хотів доробитись у спільній господарці. Проте, коли осінню 1940 року вводили колгоспи, навіть найбідніші селяни воліли платити великі податки й не вступати до колгоспу та скрайно прихильно заведенцям давали свою згоду. Не слід думати, що енкаведисти примушували селян терором, чи катуванням. Ні, бо це ж „найдемократичніша" держава. Вони тільки переконували і говорили людям годину; дві, чотири, шість, навіть чотирнадцять годин, курили, пускали цигарками, аж утомлений і напіл притомний селянин давав згоду.

Пізнішо осінню відбулися „вибори" до Верховної Ради, на яких нарід дав „згоду", щоби прилучити Західну Україну до Совєтського Союзу.

Мене і молоду вчительку п. М. призначили до виборчої комісії, тому я мала нагоду побачити, як відбуваються вибори у тому Союзі.

Назначено двох кандидатів, обох з комуністичної партії, і на одного з них люди мали голосувати. Але ж у „найдемократичнішій" державі можна було і не голосувати, з тою різницею, що хто хотів скреслити на картці обох кандидатів, той мусів іти за паравак, а присутній енкаведист вже знав, що голосування є проти обох кандидатів.

Було вже по полудні і майже ніхто до голосування не приходив. Нараз приїжджають енкаведисти, приказують на чотирьох підводах, і за дати якнайбільше фір і за кілька годин під багнетами привозять селян. В цей спосіб за образцевим голосувало 98,5% населення. Деяким селянам, що побачили озброєних енкаведистів, здавалося втекти в ліс, але на другий день їх разом з родинами вивезли на Сибір.

На моє велике здивування я прочитала в газеті, що селяни з радістю ждали тої хвилини, щоб голосувати за прилученням до Совєтського Союзу, ба навіть світлини були доказом, що селяни на фірах приїжджають з далеких закутин села (очевидно енкаведівського багнета не було видно) та ждуть в довжелезних чергах.

Від того часу почалися чимраз частіші арештування селян. Зрештою, це було в інтересі большевиків, щоб на місце галицьких українців прислати добре вишколених російських мужиків з корінної Росії чи Азії. Те саме з учителями і взагалі з інтелігенцією.

Я була свідком, коли вивозили родину селян, моїх сусідів. Опівночі заїхало авто і його ловила в цей час не ворожила нічого доброго. „Може по мене, або кого з нас учителів" подумала. Енкаведисти застукали до мого сусіда. Засвічено лямпу, господиня отворила двері. За хвилину плач, крик. Опісля виводжують скованих батьків, діти йдуть вже самі. Жінка скованими руками тримається дверей, але даремний опір. Вона цілує землю, та нема часу, бо енкаведисти впихають усю родину до авта і вони в тому, що мали на собі, в найбільший мороз покидали рідну землю. На другий день, коли я прийшла до кляси, на лавці, де сидів їх синок, було порожнє місце. Ми нічого не говорили, тільки наші очі дивилися на ту лавку, де сидів малий Петрусь, і діти та їх вчителька взаємно розуміли.

Потім чимраз частіше проріджувалися лавки і діти ставали чимраз завзятішими ворогами комунізму.

В сусідньому селі В. вивезли на Сибір чоловіка та жінку з дітьми. Минуло кілька місяців, але одного дня жінка з дівчинкою і малою дитиною на руках появилася в нашім селі. Ця жінка, коли її чоловік помер, постановила втекти з Сибіру. Вона, без куска хліба, з ногами обв'язаними ганчір'ям, з дитиною на руках ішла з далекого Сибіру. Опові дала, що майже цілий час ішла, або деколи добрі люди підвозили фірою, поїздом не їхала, бо боялася. Вона, для відпочинку і щоби випросити хліба, вступала до мешканців і вони радо їх приймали та ділилися нераз останнім шматком хліба.

Як реакція проти терору — люди чимраз частіше щезали в ліс і це був початок української партизанської армії, яка потім нараховувала тисячі людей, коли гинули одні, то на їх місце приходили інші.

Та в отих повних жаху днях траплялися теж смішні моменти.

На Великдень заряджено науку, але коли я прийшла до кляси, то знайшла тільки порожні лавки. Наш директор наказав щоб ми йшли і силою приводили дітей. Вчасний весняний ранок, соняшні проміння мішаються з сніговими хмарами, на долині дзвонять дзвони і чути „Христос Воскрес", а я вбравши чоботи, йду по дітей. Якось назбирала їх і веду до школи. Нараз діти забунтувалися і не хочуть іти до школи. Я заганяю вправо, — вони відбігають вліво, я вліво, вони вправо. Щож тут робити? Вкінці пояснюю, що і я дуже радо сьогодні не йшла б до школи; але що такий приказ від влади. Діти зрозуміли і згодилися піти до школи.

Або: я була в малім місточку, а що падав дощ, зайшла до якогось ресторану, — залишаючи в куті парасолю. До мене приступає рябий, косоокий енкаведист і грізно питає: „Хто ви?", „А це що?" — показує на парасолю. „Парасоля", відповідаю. „Ні, це не парасоля, а символ гноблення трудящого народу, а ви не вчителька, а контрреволюціонерка". Жартує, чи не п'яний? — думаю. Але він сказав, що в Китаю „буржуї" казали себе возити людьми і над ними невільники тримали парасолі. „Але ж це від дощу" — пробую переконати азіята, але бачу, що нема з ким говорити і шоби закінчити розмову, общою, що не буду ніколи носити парасолі.

Большевики офіційно не замикали церков, тільки молоді, вчителям і всім урядовцям було заборонено ходити до церкви і мати зв'язок з духовенством. Крім того священикам відібрано всі доходи, наложили на землю, яка була його кормительною весь сіб священиків скорше, чи пізніше мусів скапітулювати. Зрештою, це вже була справа енкаведистів, щоб зліквідувати духовників. Однак всі заходи совєтської влади мали зовсім інші висліди, бо заборонена релігія ставала чимсь дорогим. Я також кілька разів, коли на вечірню задзвонив дзвін, моє злодій перекрадалася до церкви, знаючи, що це грозило мені Сибіром. На моє здивування я заставала в церкві всіх шкільних і церква, як ніколи раніше перед війною, була виповнена людьми. Я була ще більше здивована, коли між селянами побачила вчительку-комсомолку з Східньої України. Тому, що священик мав заборону в школі вчити, він по вечірні правд віри. Було це дуже ризиковне, бо кожної хвилини міг бути вивезений з своєю родиною.

Вертаючись з церкви, я тема потайки вступала до моїх найближчих в той час приятелів, духовної священика, і заразом моєї товаришки по фаху за її чоловіка, високоідейного отця-пароха.

Там, в їх домі, я знаходила рівновагу духа, а коли приходила до них заломана,

(Закінчення на стор. 4)

А. Москаленко

ПЕРЕД СТОРІЧЧЯМ ПЕРЕЯСЛАВСЬКОЇ УГОДИ

Радянські неділимці готуються відзначити 300-ліття Переяславської Угоди, що припадає на січень наступного року. Відзначаючи цю дату під гаслом: „Союзом незломним республіки вільні навік об'єднала Велика Русь", радянські самодержці прямують вбити українське „мазепинство" особливо в Західній Україні.

Радянські історики-науковці працюють над антиукраїнською, неділимською тематикою. Для них уже приготовані грошеві премії і, як довідуємось із радянської преси факти і події україно-московських відносин XVII і початку XVIII століть штучно, але майстерно нахиляється до політики Кремлю.

***

Ще в 1950 р. радянський письменник Натан Рибак написав історичний роман „Переяславська Рада".

Постановою Ради Міністрів Союзу авторові присуджена сталінська премія другого ступня.

Твір змайстровано за формулою: гетьман Б. Хмельницький ціле своє життя віддав на боротьбу, щоб відірвати Україну від Польщі, для того, щоб присднати її до Москви.

На першій сторінці твору є два епіграфи: з газети „Правда" та з думок Григорія Сковороди, про Богдана Хмельницького.

„Розв'язанню двох основних завдань посвятив Богдан Хмельницький своє життя: звільненню України від чужоземного іга і об'єднанню України з Росією. Досягнення цієї мети він добився зі всією силою своєї могучої волі, своєї невичерпної енергії. На служіння своїй великій ідеї він віддав свій блискучий талант організатора, видатні якости полководця і воєначальника, своє мистецтво знаного дипломата... Завершенням діяльности Богдана Хмельницького було рішення, прийняте українським народом в 1654 р. на Раді в Переяславі..." („Правда" 2. XI. 1943).

„Будь славен во вік, о муже ізбранний, вольности Батьку, герое Богдане". (Григорій Сковорода).

Для виявлення фальсифікації постаті Гетьмана наведемо хоч би таке місце з згаданого твору Натана Рибака, де Богдана наділено штучними рисами, які мав Йосип Сталін:

Заарештовано й розстріляно з відома Гетьмана старого кобзаря, який співав пісню між людьми:

А бодай того Хмеля
Перша куля не минула,
А другая устрілила,
У серденько уцілила.

„Діда вивели у двір і наказали йти. Він слабими ногами ставав по розмоклій землі, підняв голову, подивився на небо, йому якось дивно і сумно підморгнула, кліпаючи, зелена зоря і він уже не почув стрілу мушкета, а тільки відчув якусь хвилеву гостру біль, котра проковтнула все. Варта відтягнула труп за ноги і кинула в яму за стіною.

— За що? — запитав молодий вартовий свого усатого побратима.

— Не твойого розуму діло — прикрикнув на нього осаул.

У вікні гетьманської відпочивальні горів огонь. Голосю співали півні. Була третя година ночі." (стр. 207).

Або, ще один приклад:

„Крайза взяли? — глухо запитав Гетьман.

— Крайза знайшли вбитим, — відповів Капуста.

— Дивно, — відізвався Виговський, — це заплутує справу.

— Все ясно — заперечив Капуста, — Крайза прибрали, щоб він будьчого лишнього не розповів". (стр. 421).

***

Вячеслав Липинський глибоко вивчив архіви і документи україно-московських відносин часів Переяславської Ради і науково довів, що „раз Богдан Хмельницький не підіймав повстання проти Польщі во імя і в намірі прилучення України до Москви, то ясно, що його умова з Москвою в 1654 р. була таким самим випадковим союзом, зверненим проти Польщі й заключеним для визволення України з-під Польщі, яким були всі його попередні такі ж самі союзи з Кримом, а перш за все з Туреччиною". (стр. 29)

Акад. М. Грушевський, працюючи в умовах радянського режиму над IX і X томами Історії України-Руси великою кількістю історичних документів доповнив наукові висновки Вячеслава Липинського.

З глибоким болем в серці Геродот української історії кінчав ті висновки словами: „Але далеко частіше обставини йшли на руку московському цареві, що свої поступки фактичній Українській Державності теж уважав за тимчасові і вів непохитно курс на інкорпорацію Козацької України і перетворення її в просту провінцію московського царства". (т. IX. стр. 869)

Акад. М. Покровський доводить, що Б. Хмельницький від тимчасового союзу з Москвою пішов до союзу з Швецією.

„Насправді обидва союзи із Москвою і з Швецією, об'єктивно були можливі і Хмельницький дійсно вагався між ними, до останніх днів своїх, причому, в ці останні дні шведський союз був більшою реальністю, як московський. Але він зовсім не був новиною. — Від шведського Короля, — казав у 1657 р. Богдан московському послові, — я ніяк не відступлю, тому, що у нас дружба давня, більше шости років." (Покровський, „Про Україну" стр. 72, К. 1935).

Гетьман Богдан будував Українську Державу в околицях північних просторів Чорного моря, а король Густав Карл X будував шведську державу на південно-східних просторах Балтійського моря.

І гетьманові і королеві стояли тоді на перешкоді „воєводи московські" і „пани польські" і тому союз україно-шведський, започаткований Хмельницким і довершений гетьманом Мазепою з Карлом XII, був обернений проти штучного розширення Москви і Польщі.

Академик М. Покровський твердить, що гетьман Мазепа обороняючи українську незалежність перед московським вторгненням в Україну, продовжував державні наміри Хмельницького і саме це привело його до Полтавської битви 1709 р.

Запроторений в невідомість проф. Слабченко, в його науковій праці „Організація господарства України від Хмельниччини до Світової війни", довів цифровими матеріялами факт перетворення України в провінцію і колонію московську.

Харківський підрадянський вчений економіст Волобуєв, один з найдовіреніших товаришів М. Хвильового, також довів цифровими даними, що Росія Леніна-Сталіна колоніяльний визиск України і нищення її людности умножила в декілька разів порівнюючи з імперією царів.

***

Роздмухуючи штучну пропаганду навколо дати 300 ліття — неділимці прагнуть ввести в блуд світову громадську опінію і приховати всі злочини заподіяні українському народові від царя Олексія Михайловича до товариша Маленкова.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

ЛЬВІВСЬКІ ВЧЕНІ ПРОТИ БЕРІЇ

Львівські вчені, наукові співробітники, аспіранти і працівники філіялу Академії наук Української РСР зібрались на збори, щоб зайняти становище в справі постанови пленуму ЦК КПРС щодо Берії. Не треба аж читати кореспонденції „РУ", щоб знати, які рішення мусіли ухвалити львівські вчені. „Ми, вчені Львова, схвалюємо постанови пленуму ЦК КПРС, спрямовані на припинення ворожої підривної діяльности буржуазного переродження Берії, цього найманця міжнародного імперіялізму". Це резолюція, прийнята львівськими науковцями. Нас цікавить більше та обставина, що на цих зборах промовляло більше неукраїнців, як українців. На цьому вічі промовляли: тов. Стравтман, С. Гжицький, І. Крип'якевич, Ю. Третяк, В. Порфир'єв та В. Сігорський. А де поділися знані львівські науковці українці? Про це не повідомляє „РУ".

„НЕДООЦІНЮЮТЬ РАДІО"

„У Смілянському районі на Київщині не приділяють належної уваги справі радіофікації. У селах району є тільки два радіовузли, причому їх технічний стан зовсім незадовільний. У Березнянах використовується на повну потужність. Лінійне господарство потребує ремонту. В апаратурній чимало непеладок.

Ще гірші справи в радіовузлі села Дубіївки. Він обслуговує лише 85 радіоточок, хоч може обслужити не менше 400 радіоточок. Вагато кращого залишає бажати і стан радіофікації районного центра — м. Сміли". Ще на початку травня подали в цій справі „записку", але, як видно, „її ще й досі не спромоглися розглянути".

„ТРАКТОР СПРАЦЬОВАНИЙ, ЯК СЛІД НЕ ВІДРЕМОНТОВАНИЙ"

Іван Юзва, комбайнер Лиманської МТС, Ізмаїльської области, невдоволений, бо не може виконувати норм із своїм комбайном тому, що не має „справного трактора" до свого комбайну. Комбайн використовується далеко не на повну потужність. Роботою його я ніяк не можу бути задоволений. Бувають дні, коли ми своїм агрегатом не виконуємо навіть норми виробітку. А тимчасом агрегат може скошувати кожного дня не менш як по 20-25 гектарів хліба". Юзві приділили старий, „спрацьований, як слід невідремонтований" трактор, який „не стільки працює, скільки простоює. З ним простоює і комбайн".

„ВИСОХЛИ Б РІКИ, КОЛИ Б МИ НЕ СТАЛИ З МОСКВОЮ НАВІКИ"

Який страх має Москва перед тим, що поневолені нею народи можуть від неї відорватися, це видно майже з кожної сторінки совєтської преси. Але часом цей московський жах прибирає аж гумористичні форми. Павло Усенко надрукував у „РУ" з 17 липня вірш під заголовком „Народу російському". В цьому вірші „поет" пише, що настала б всесвітна катастрофа, коли б так Україна відорвалася від Москви. Коли не було московських окупантів на Україні, то не було ні зір ні сонця над українською землею.

I сонце і зорі
Нам сяяти стали,
Коли ми в те коло
З народами стали.
І сонце захмарило б,
Висохли б ріки,
Коли б ми не стали
З тобою навіки.

Розуміється, що цей вірш може кінчатися тільки так.

Ми славимо дружбу
Навічно хранимо.
Ми славимо єдність
Ніким нерушиму!

Ех, якби порушити оту „єдність", то не було б загрози комунізму для всього світу.

„НАФТОВИКАМ БОРИСЛАВА ДОПОМАГАЮТЬ РОБІТНИКИ МОСКВИ, ТУЛИ, САРАТОВА, БАКУ"

В зв'язку з справою Берії згадували московські окупанти України про те, що Мельников русифікував західні українські землі. „РУ" повідомляє, що „нафтовикам Прикарпаття допомагають робітники Москви, Тули, Саратова і Баку". Оце й підтвердження того факту, що Москва русифікує західні українські землі.

ВІЙНИ, ЩО ЇХ ВЕЛИ З'ЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ

У зв'язку з перемир'ям у Кореї та недалекою політичною конференцією, що має остаточно вирішити долю тієї країни і питання про тривкий мир, чи відновy воєнних дій, варта пригадати, які до цього часу війни вели З'єдинені Держави, коли, якими збройними силами, з якими втратами в людях та з яким вислідом. Ось цей порівняльний інформаційний нарис:

1) Американська революція, 1775-83, 8 років, 250,000 війська, 18,814 втрат, — закінчилась світлою перемогою.

2) Друга війна з Англією 1812-14 (2 роки 7 місяців) — 528,000 війська, 6,765 втрат, закінчилась без бойового вирішення.

3) Мексиканська війна, 1846, 1 рік і 5 місяців, 116,600 війська, 16,401 втрат, американська перемога.

4) Громадянська війна, 1861-65, 4 роки й 1 місяць, 2 129.000 (по боці Унії), 855,-000 втрат, перемога Унії.

5) Еспанська війна, 1898, 4 місяці, 280,500 війська, 9,500 втрат, американська перемога.

6) Філіппінське повстання, 1900-02, 2 роки, 126,500 війська, 7,075 втрат, американська перемога.

7) 1-ша світова війна, 1917-18, 1 рік 7 місяців, 4,355,000 війська, 364,800 втрат, перемога Антанти.

8) 2-га світова війна, 1941-45, 3 роки 8 місяців, 15,272,000 збройних сил, 1,067,000 втрат, перемога альянтів.

9) Корейська війна, 1950-53 3 роки й 1 місяць, 1,200,000 війська, 140.000 втрат, вислід нерішений.

НОВІ КНИЖКИ

Михайло Островерха. Гомін з далека. Нариси. Ню Йорк, 1953, стор. 128. Обкладинка роботи Якова Гніздовського. Накладом автора.

Перед нами чепурненька книжечка. М. Островерха — ідеаліст. Він знає, що, мабуть, нічого не заробить на цій своїй книжці, але таки вірить у „чудо", і може доложить до скарбниці нашої культури тільки $50", коли книжка таки трохи піде. Так він сказав до свого приятеля.

Про що ж пише у своїх нарисах отой Дон Кіхот із Гемстеду?

Він, мабуть, одинокий між нами, що пише коротенькі нариси, і то вже не відсьогодні.

„Коли туга й біль охопить душу й серце, тоді нема слів — є тони й барви".

„Гомін з далека", це тони й барви".

Їхній зміст — це „поринання в роки дитинства на моїм Поділлі, де такі соняшні, цвітучі й тремтливі далі". Це похід на Київ через „села, міста і лани України". Це неповторні „твори мистецтва Італії", яке автор добре знає.

В цій книжечці Островерхи надруковано 30 нарисів. Дванадцять — це спогади з визвольних змагань, стільки ж нарисів — це згадки з рідних земель і шість есеїв про Італію. Та основна філософія автора ця сама, хоч він заторкує різні проблеми в своїх міньятюрах. Основний авторів тон знаходимо в початку нарису „На одну мить": „Душу від суєтного гамору відхиліть, дайте їй віддиху краси й туги: Бога дайте їй!" Ромовляє з Богом старий дід Габро, коли „знявши очі на небесні простори, поклавши на чоло стиснені пальці, півголосом і спроквола" молиться. Розмову з Богом бачить автор і тоді, коли дивиться на картини Михайла Мороза, „бо хто барвами побожніше розкаже нам про красу нашого краю", як не цей наш маляр? Те саме хвилює Островерху і тоді, коли перед ним картина Михайла Черешньовського. „В безсилім порусі руки, що з глибини нашої зболілої землі з благанням підноситься до Пречистої Марії Діви, я чую молитву Михайла Черешньовського", пише автор при кінці нарису „Молитва барв і ліній".

Подих вічности відчуваєте, коли читаєте Островерхині нариси про Італію.

„Западають сутінки...

А хлюпіт часу б'є той самий — рівномірно, однотонно, хлюп за хлюпом.

Під годинником, на чистім плесі — чистій, як туга глибока та легка, наче римські сутінки, — поволі, як час, як вечір плавають два лебеді".

Автор знає, що він самітний сьогодні з своїми думками, що його думки та візії, — це майже анахронізм у наших обставинах, і він сам себе запитує.

— Ну, й на що ж та й кому я оповідаю про це?

Але зараз потішає себе думкою, що, може „ще не всі наші люди затратили ціль життя".

І для них автор написав і власним коштом видрукував ці свої нариси.

Віримо, що багато знайдеться ще таких людей між нами, що сягнуть рукою по цю книжечку.

Л. Луців.

О. Сип

СПОРТ І ПОЛІТИКА

Кажуть, спорт і політика нічого спільного не мають. Це не так. Спорт із політикою не має нічого, але політика зо спортом — го—го!...

От хочби в Канаді. Приїжджаю в Торонто, питаюсь про спорт, а тут вам питання:

— Ви за „Тризуб", чи „Україну"?

З халепи виручив аж один безпартійний.

— Вам треба знати — просвічав він мене — що спорт у нас партійний. Це, звичайно, диковизна, але ж це й факт. Спортове Товариство „Україна" міститься в „Просвіті", а там же і СУМ і Ліга Визволення України й „Гомін України" — ну, бандерівська Січ. А „Тризуб" під крилом УНО примістився — словом, мельниківці.

Я сказав інформаторові, що домівка ще не доказ партійности клюбів, але він вибачливо всміхнувся:

— Підете на змагання й сами побачите.

Отже був я на змаганнях обидвох клюбів і „сам побачив". Хай тільки ніхто з Читачів не подумає, що футбол бандерівський — мельниківський я бачив. Ні Закалужний, ні Шапка, ні Дичківські з „України" нічого бандерівського не показали. Навіть капітан Стецьків грав своїм „стилем Стецькова" (отже не Стецька!). Так само брати Скоцені на змаганнях „Тризуба" нічого мельниківського не показали (як і раніш, по-скоценівськи грають). Зате — на трибунах?!...

Треба було бачити, як на матчу „України" частина наших клала душу за поразку Українського клюбу... Один добродій цигарку до цигарки припалював з розпачу, що „Україна" з 0:2 вирівняла. А як потім третього гола здобула, діру в штанах випалив... Треба було бачити, як на змаганнях „Тризуба" інша частина наших прагнула, щоб „Тризуб зламав зуб". Навіть напад італійської публіки на тризубівського воротаря не зворушив їх (не моє, мовляв, мелеться — не моє трясеться!).

Після змагань, біля виходу ждав мій інформатор:

— Ну, не сумне все це? — спитав.

— Навпаки! — вигукнув я.

— Як то?...

— А так! Ви — канадійці сами не знаєте, що маєте. Ваш спорт геніяльне відкриття, що може нашу внутрішню політику вивести на чисті води.

— ???

— Вам не ясно? Адже на змагання двох ваших клюбів приходять тисячі українців. Тут вони викручують надмір партійної енергії — і, на другий день, вони здібні щось конкретного робити. І цю роботу видно всюди. В вас людські українські школи, молодечі організації. Ви вічно щось купуєте, будуєте, розбудовуєте. А в нас?... 100-тисячна громада Ню Йорку Дому народного придбати не може. Все кисне, чахне, бо невижиті партійні енергії підшкірні змагання скрізь ведуть...

...Мораль канадійського епізоду: на верх підшкірні партійні спори! На грище їх! Наприклад: в УНРаді нема прем'єра, партії згодитися не можуть. Для „святого компромісу" кожна партія, за чергою ,на тиждень прем'єра ставитиме. Хіба не безглуздя? Уряд — не „шапа" з ротаційними шихтами! Хай кожна партія свою одинадцятку на грище вишле (вирядя і м'яч десь по таборах ще є!) — і футбольний турнір хай рішає, „чи Турнус буде, чи Енеус УНРадським сцептро управлять"!

Угавера з УНРадою за право репрезентаційного центру спорить? — На грище їх, матч покаже, хто з них правий! Так само з нашими партіями й братськими організаціями, в Америці. В країні спорту повинен рішати одвертий чесний змаг на грищі.

Звичайно є трудноші з такими змаганнями. Деякі наші партії мають замало членів, щоб з них зліпити одинадцятку. Так, чи так — підшкірні змагання партій (організацій) мусимо перенести на грище. Тоді знатимемо, яке в нас відношення сил, а партійні каси тріщатимуть від грошей. Та найважніше: народні маси, за півтори години, вигубили б енергії й були б здібні до конкретної конструктивної праці.

Щойно тоді в нас піднесеться справжня внутрішня політика: рятування потребуючих братів і власних потапаючих дітей, розбудова своїх установ і стану посідання. Бо дотеперішня наша внутрішня політика еміграції — не во гнів партійцям кажучи — нагадує спорт. Безконтрольний, нечистий, шкідливий для громади — спорт.

ПАНОВЕ ҐУЛА І РЕПЕТА ЇДУТЬ НА „ОБЖИНКИ"

— Що то ви, пане Ґула, оглядаєте якусь кантичку?

— А я тут маю записану в нотесі дуже важну дату: 30-го серпня, 1953-го року.

— Ого: корабельна прогулька українського хору „Думка"!

— Не прогулька, а — прогулянка. Не бачили, як у „Свободі" написано?

— А то цікаве: минулого літа була ще „прогулька", а тепер уже „прогулянка"...

— Як звав, так звав, десять талярів треба буде прогуляти.

— Та чому — десять. Запрошення по три доляри, а вав тільки двоє?...

—Ну, треба ж вступити подорозі до Ромашка і взяти щось проти морської хвороби?

— О, я вас дуже перепрашаю! Ви купували минулого року, отже тепер приходить моя колія!

— Ол райт, то я скажу моїй, щоб наварила голубців, наробила сендвічів...

—Ой, пане Ґула, чого ви такий матеріяліста? Завжди клопочетесь наперед жолудковими справами, а забуваєте, що треба часом подумати про душевну насолоду!

—То ж ви зобов'язалися принести батлину?...

— Ой, та не в батлині справа, а в мистецькій програмі, яка відбудеться під час прогульки!

— Прогулянки.

— Хай вам буде гулянки. Але на гульках не кінець. Там же буде концерт, і представлення, і Микола Понеділок виступить в балеті, і мають нам показати старокрасві Обжинки!

— Гм!... Вже'м бачив різні Обжинки, але на кораблі?

— Так, пане Репета, техніка поступає наперед. Може на другий рік придумають Обжинки на літаках?

—Та від „Думки" можна всього сподіватися, бо в ній співають самі вчені. А адвоката поставили на голову.

— Був адвокат, а тепер настав інженер, що пляни рисує. Тут, в Америці, наші адвокати не мають такого пошанівку, як мали в краю і, переважно, переходять до клінерської професії. Або, котрий молодший, то переучується на інженера.

— Інженери, значить, горою!... То ще колись, в краю, співали пісоньку:

„...в наших дівчат вийшла
така манєра,
що як котра заміж іде, то
все за інженера!"

— О, добре, що ви мені пригадали! Є ще одна цікава новина!

— Ну?

— Кажуть, на концертовій програмі виступатимуть дівчата!

— Та як?... Чоловічий хор — і з дівчатами?

— А вам то щось шкодить?

— Та не шкодить, але цікаво знати, звідки вони, раптом, взяли дівчат?

— Десь позичили. В Америці все позичають, тільки великий „морґедж" кажуть платити.

— Гм!... То може й ми позичили б собі на цю прогулянку одну річ. Так, для усякого случаю...

— А що таке?

— Парасолі...

— Ні, цим разом обійдеться!

Ікер.

Оприлюднено імена вояків ЗДА, що померли в комуністичному полоні

Вашингтон. — Департамент оборони оприлюднив імена перших 1,022 американських вояків, які, за комуністичними джерелами, померли в полоні у червоних. Перший список померлих у полоні нараховує 121 особу, — 113 вояків і 8 старшин. Департамент оборони подає лише дані про саму смерть, без подробиць, на що саме вони померли й чи дійсно померли, бо единим джерелом цього списку є офіційне повідомлення північних корейців. Частина з загинулих у полоні померла внаслідок поранень на полі бою. Інші померли внаслідок невистачального харчування і тяжких побутових умовин у таборах Північної Кореї. Але велика частина загинула припускально, під час вже широко знаного „маршу смерти", коли червоні гнали полонених на північ, знущаючись і забиваючи їх. Роберт Стівенс, секретар армії, прибувши з Кореї заявив, що зізнання звільнених полонених виявляють щораз нові імена вояків ЗДА, які перебували в полоні, і деякі подробиці про їхню долю, — тож дальше слідство може змінити вістки, що їх отримано з офіційних повідомлень комуністів. З оповідань поворотців відомо, що частину полонених червоні вислали на примусову працю у Китай та Росію, де вони будують порти на побережжі Сибіру. Доки не вияснена доля цих полонених, вони фігуруватимуть на списку „згинулих в акції", що їх нараховується 8,705 осіб. Разом з списком померлих у полоні, комуністи вручили список 147 вояків, які, за їх твердженням, втекли з полону, хоч ні один з них не з'явився до військ ОН в Кореї.

Комуністи отримували відомості про атомові бомби з державної друкарні

Вашингтон. — Сен. Джозеф МекКарті заявив, що у висліді праці Постійної Сенатської Слідчої Підкомісії, виявилось, що комуністи мали своїх людей в Державній Друкарні й що до цієї Друкарні продіставались, всупереч попереднім застереженням найбільші державні таємниці, зокрема про атомову і водневу бомбу. Сенатор не виявив імен свідків, які поклялися про це перед Підкомісією, бо усе переслухування у цій справі провадиться при закритих дверях. Подробиці про нове викриття шпигунтва можуть стати відомі лише наступного понеділка, коли переслухання стане прилюдним. Проте й тепер вже названі імена подружжя Ротшилдів, — Едварда й Естери. Едвард працює у згаданій друкарні, як палітурник. Виявляєтьсня, що Ротшилда вже давно підозрівають в приналежності до комуністичної організації і що йому не можна було доручати працю, пов'язану з доступом до державних таємниць. Тим часом продовжується переслухання дальших чотирьох свідків, — також при зачинених дверях.

Закордонні дипломати подорожують по СССР

Москва. — Після того, як в половині червня совєтський уряд скасував більшість дотогочасних обмежень у праві подорожувати по Совєтському Союзу, збільшився подорожній рух чужинецьких дипломатів, стаціонованих у Москві. Вони виїздять на Україну, Кавказ, до різних місцевостей, центральної Росії і до центральної Азії. Різні совєтські організації, на приказ влади, запрошують чужинецьких дипломатів бути їх гістьми. Таким чином ці останні відвідують Київ, Тбілісі, Сталінград, Ленінград та міста в Азії. Зрештою, це подорожництво обмежується до персоналу дипломатичного корпусу, бо поза тим рух чужинців все ще мінімальний. У цьому році приїздило з Америки до Совєтів тільки 11 осіб, а саме 10 журналістів у квітні ц. р. і колишня американська посолка в Люксембурґу, Перле Места, яка відвідила СССР, як приватний гість американського амбасадора в Москві Болена та його дружини.

Новий лік проти псування зубів

Науковці Нортвестерн університету повідомляють, що їм вдалося випродукувати такий лік, який не допускатиме до псування зубів. Ця нова паста називається „ензайм інгібітор" (винищувач ферменту) і її вже масово продукують. Винахідник пасти, д-р Леонард С. Фосдік, пише в Журналі Дентистичного Досліду" про цей новий засіб так: „Людство стоїть на порозі успіху в своїй боротьбі проти псування зубів. Знайдено шлях, як запобігти створенню кислоти на поверхні зубів, і в той спосіб стримати їх нищення". Цей новий лік діятиме на поверхню зубів впродовж шістьох годин і припинятиме ферментування, яке в 92% спричинює діри в зубах. Однак секретар Ради Дентистичної Терапевтики, д-р Рой Доті, заявив, що покищо вчасно говорити, чи цей новий винахід зможе перешкодити нищенню зубів. Д-р Фосдік твердить, що впродовж двох років коло 6,000 осіб може похвалитися успішними наслідками „винищувача ферменту".

Зменшуються випадки дитячого паралічу

Вашингтон.—Служба Публічного Здоров'я оприлюднила відомості про поширення дитячого паралічу в країні. З цього справоздання видно, що поліо поширюється щораз повільніше й виявляє зниження, в порівнянні з тим самим часом у минулому році. Проте 1.883 випадки поліо в минулому тижні — це на 14 відсотків більше, ніж у тижні, який закінчився 1 серпня. 25 стейтів виявляють побільшення випадків дитячого паралічу в порівнянні з минулим роком й 23 з Дистриктом Колумбія, зменшення.

● Головнокомандувач військ Об'єднаних Націй в Кореї, ген. Кларк подав заяву про звільнення його від військової служби. В війську ген. Кларк прослужив 40 років і має тепер 57 років.

ПОДЯКА

Дня 21. липня 1953 Всевишній покликав у вічність Найдорожчого Мужа, Батька і Стрийка

Д-ра ІВАНА РОҐУЦЬКОГО,

адвоката в Самборі й Львові. За участь в похоронних обрядах і відправах, цією дорогою, висловлюємо нашу сердечну і глибоку подяку Всечеснішим Отцям: о. Володимирові Пилипцеві, о. Филимонові Побігущі, о. Кекішові і о. Методієві Ханнасові, а особливо о. Волод. Пилипцеві і Вп. Панам: -дрові Ріпецькому, проф. Лисогорові і міністрові Юліянові Реваєві, за глибокі змістом і зворушливі посмертні згадки про Покійного. — Дякуємо щиро всім дальшим Кревним, Друзям і Знайомим Померлого за останню прислугу, віддану Йому на місці вічного спочинку, за вислови співчуття і розраду у важкому горі, за квіти і пожертви на Служби Божі. — Дякуємо рівнож Похоронному Заведенню п. Петра Яреми за вміле і дбайливе переведення похоронів.

Горем і смутком прибиті:

Дружина: Ірина Роґуцька; син: Олег Роґуцький; братанниця з мужем і дітьми: Марія, Ярослав, Ірина і Юрій Валотини; братанниця з мужем і дітьми: Осипа, Микола, Орест, Зенон і Юрій Черники.

ВІЙСЬКОВІ ЛІКАРІ ДОПОМОГАТИМУТЬ КОРЕЙЦЯМ

Вашингтон. — Департамент Оборони сповістив, що медична обслуга військ ЗДА, що перебуває тепер в Кореї розпочне фахову допомогу винищеному війною населенню Південної Кореї. Це рішення не вимагає, щоб працівники військової медицини лишилися на Далекому Сході довше, ніж зобов'язані, але, під час свого там перебування, вони можуть прислужитися Кореї. Їх праця збігалася б з побажанням президента Айзенгавера подати всемірну поміч цій країні. Секретар оборони, Чарлз Вилсон, заявив, що військовий медичний персонал буде зайнятий влаштованням медичних шкіл, лічниць і проведенням програми публічн. здоров'я. Таким чином частинно здійснюється заява про поміч Кореї з боку війська ЗДА, що викликало недавно хвилю протестів в країні.

● Нюйоркський порт обслужив на 18.9% більше корабельного тонажу в останньому 1952 році, в порівнянні з 1951 р.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Два роки з большевиками

(Закінчення зі стор. 2.)

верталася з вірою в перемогу правди над злом. Парох оповідав, що часто вночі, чи пізно ввечір, приходять до нього червоноармійці і просять щоб висповідав, бо не один з них нераз і двадцять літ не сповідався. Та ще дивніше, що частими гістьми були навіть політруки, чи партійні українці, що їх большевики, або обставини життя примусили скривити душею.

Я звернула увагу отцеві, чи не занадто ризиковно довіряти цим людям, але парох відповів: „О, ні, вони неофіти, що готові умирати за віру Христа".

До школи часто приїздив політрук (політичний керівник), якого ціллю було оповідати про „щасливе, радісне життя" в Рад. Союзі, Опісля я довідалася, що він був теж частим гостем у вищезгаданого пароха. Видно, що чиєсь око дослідило його тайні стрічі зі священиком і його за кару, як вояка вислано на фінляндський фронт. Політрук прийшов, щоб з нами попрощатися. Ми запросили його на чай, і коли на столі замість чаю появилося кілька пляшок передвоєнного, домашнього вина, ми перший раз побачили його щирим — без маски. Він розказував нам про штучно витворений большевиками голод в Україні. Коли його батьки померли від голоду, він пішов до міста „за хлібом" і там почалася його „кар'єра". Його виховано по-большевицьки, та він в душі ніколи ним не був. Тепер за кару іде на фронт, тому говорить з нами щиро, бо щож може його гіршого чекати від кулі? Я бажала йому на прощання щоб ми побачилися ще колись на вільній Україні.

— „Так, — на вільній, незалежній Україні!", — повторив мій гість.

Коли в червні 1941 року вибухла німецько-большевицька війна, то до 48 годин большевиків в краю не стало. Правда, що змінилася тільки вивіска, бо замість одного окупанта прийшов другий, не менше грізний, якого опісля селяни називали „рідним братом" першого. По двох місяцях я приїхала до того села, щоб зліквідувати своє господарство, бо я вже верталась на постійне до міста. Мені оповіли, що в селі було кілька большевицьких донощиків і селяни зробили над ними самосуди. Першого знайдено утопленого в криниці, другий, боячись кари, відібрав собі життя, вішаючись у своїй хаті. Третього привели до будинку сільської ради і там так побили, що хто знає, чи і він не помер би, якщо б не священик. Поява з Св. Тайнами священика, який прийшов висповідати вмираючого, і слова: „Чи так роблять християни?" — припровадила до притомности розгніваних селян.

Ділимося сумною вісткою зРіднею і Знайомими, що наша дорога, добра Сестра і Тета

ВАЛЕРІЯ ЦІПАНОВСЬКА

б. управителька школи

упокоїлася в Бозі, заосмотрена св. Тайнами, по короткій, тяжкій недузі, 23. мая 1953 в Бад-Ґляйхенберґ, Австрія, у 74. році життя. Похорони відбулися 26. мая.

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА І ПАНАХИДА відбудуться в Шікаґо, в церкві св. Николая, дня 22. серпня 1953, о годині 7. рано.

СЕСТРИ:

КАРОЛИНА ДАЧИШИН зі синами: Юрій, Евген, Іван. Шікаґо.

ГЕРМІНА ПЕШІНҐЕР з донькою: Марією Павценберґер. Бад-Ґляйхенберґ.

ТАРЗАН, ч. 3128. Небезпека на шляху.

"THE SPOOR TELLS ME," TARZAN SAID, "THERE ARE FOUR LEOPARD MEN. ONE IS OLD AND LIMPS. THE OTHERS ARE YOUNG. THEY STEP LIGHTLY."

"KEEP TO THE SPOOR," HE DIRECTED. "THEY'RE NOT FAR AHEAD. I'LL TAKE TO THE TREES AND FIND THEM."

Distr. by United Feature Syndicate, Inc. 3128

HIS THOUGHTS ON HIS GOOD FORTUNE IN HAVING TARZAN FOR A COMPANION, ORANDO FAILED TO NOTE THE STEALTHY MOVEMENT IN THE BUSHES.

— Слід каже мені, — сказав Тарзан, — що є чотири леопардолюдини. Один старший і шкутильгає. Інші молоді. Вони йдуть поволі.

— Іди за ними слідом наказав Орандо. — Вони недалеко перед нами. Я зверну до дерев і знайду їх.

Орандові думки про добру долю, що дала Тарзана за товариша, перешкодили йому звернути увагу на таємничий рух у корчах.